

УДК 329.09.5

ВСЕУКРАЇНСЬКІ ДРУКОВАНІ ПАТРІОТИЧНІ ЗМІ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

О. В. Стоцька

З'ясовано, що таке інформаційна безпека, чому можливий негативний інформаційний вплив, який механізм його дії і як йому протистояти. Схарактеризовано низку всеукраїнських друкованих ЗМІ з точки зору їх потенціалу для виховання громадянина, патріота, зміцнення історичних засад української ідентичності з метою захисту інформаційної безпеки держави.

Ключові слова: інформаційна безпека, рівні забезпечення інформаційної безпеки, всеукраїнські друковані патріотичні ЗМІ.

Stotska E. V. Всеукраинские печатные патриотические СМИ и информационная безопасность государства

Объясняется, что такое информационная безопасность, почему возможно негативное информационное влияние, каков механизм его воздействия и как ему противостоять. Охарактеризован ряд всеукраинских печатных СМИ с точки зрения их потенциала для воспитания гражданина, патриота, укрепления исторических основ украинской идентичности с целью защиты информационной безопасности государства.

Ключевые слова: информационная безопасность, уровни обеспечения информационной безопасности, всеукраинские печатные патриотические СМИ.

Stotska O. V. Ukrainian National Wide Print Massmedia and State Information Security

Author of this paper touches items of information security, why is it possible negative influence of information, what is its action mechanism and how to defence against it. Some Ukrainian national wide print massmedia from the point of view of their potential for civic, patriotic education, developing principles of ukrainian identity with the purpose to defence the state information security are described.

Keywords: information security, ukrainian national wide print massmedia.

Освіта і ЗМІ – це ті культурні сфери й ділянки, у яких відбуваються процеси, спрямовані на відтворення й забезпечення культурного рівня суспільства. Мета цього викладу – популяризувати всеукраїнські друковані патріотичні видання, аби освітяни змогли обрати те з них, яке максимально сприятиме їх культурно-просвітницькій діяльності з метою захисту інформаційної безпеки держави.

Що таке інформаційна безпека?

Безпека – це стан захищеності, базова потреба людини. Відповідно до законодавства України поняття “інформаційна безпека” має таке визначення: “Стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення шкоди через неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформацій-

них технологій; несанкціоноване поширення, використання, порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації” [1].

За допомогою яких засобів чиниться негативний інформаційний вплив? Засобами деструктивного інфопливу є спеціальні інформаційні операції, акти зовнішньої інформаційної агресії, інформаційний тероризм, незаконне зняття інформації за допомогою спеціальних технічних засобів, комп’ютерні злочини тощо. Росією активно використовується армія Інтернет-«тролей», які поширюють у соцмережах вигідну цій країні інформацію, а класичною схемою інформаційної війни Кремля є активне вигадування реальності, найяскравішим прикладом чого є історія про «розп’ятого хлопчика зі Слов’янська» та «двох рабів для бійців Нацгвардії».

На що спрямований інформаційний вплив? Г. Почепцов зазначає: інформа-

Стоцька Олена Вікторівна, методист редакційно-видавничого відділу, керівник прес-центру ПОІШО

ційний вплив іншої сторони чиниться на «свідомість, підсвідомість, інформаційні ресурси та інфосферу машинно-технічних систем» [4].

На чому заснований механізм дії інформаційного впливу? «Щоб запустити, або ініціалізувати, той чи інший бойовий механізм інформаційно-психологічного впливу на свідомість (або підсвідомість), необхідний потужний поштовх, або стрес, здатний вивести від природи стійку систему психіки людини з рівноважного стану і активізувати в ній пошук нових захисних механізмів, адекватних стресовій ситуації. У ролі такого захисту психотехнологи люб'язно готові запропонувати свою ідеологію, світогляд, систему цінностей, що заступають в людині попередні психологічні механізми захисту. Що, у кінцевому підсумку, забезпечує досягнення головної мети будь-якої сучасної психологічної операції – добровільну підпорядкованість особистості. Для цього, до речі, не обов'язково, щоб загроза, яка витікає зі стресової ситуації, була реальною – достатньо створити ілюзію того, що у зміненій ситуації попередні механізми психологічного захисту вже не працюють» (Грачев Г. В. Информационно-психологические операции во внутривполитической борьбе в России в современных условиях (1999). Цит за: [10]).

Як ми спостерігали, Росією, згідно зі сценарієм піар-впливу на власних громадян, на громадян політичних союзників та опонентів і на міжнародну спільноту загалом у лютому – березні 2014 р. з використанням федеральних ЗМІ була створена ілюзія приходу до влади «київської хунти», «фашистів», загрози «бандерівців» і «Правого сектора», трохи згодом російські пропагандисти запустили в інформаційний обіг термін «каральна операція» [5]. На Сході України це вплинуло на психіку людей, викликавши ефект стресу, страху й активізувавши пошук ними «нових захисних механізмів» – у вигляді Росії, Путіна, «ополченців», ДНР і ЛНР. Грунт для цього був підготовлений попередньою багаторічною пропагандою і провалом української національної культурної політики, що, як відзначає Ю. Макаров, «була скерована на відновлення спадковості, колективної пам'яті, засад масового патріотизму, але здебільшого обмежувалася зовнішньою атрибутикою й не претендувала на кардинальну зміну старої імперської парадигми» [8].

Ключове питання для освітян – чому можлива така пропаганда відносно України? Назвімо декілька причин.

1. Несформованість і недостатня визначеність системи цінностей та інтере-

сів суспільства [11]. Макіївський письменник Олексій Чупа в «Газеті по-українськи» від 30.09.2014 р. констатує: «Які погляди в макіївчан? Вони ніякі. Тут завжди було 20 % чітко проросійських людей. 15 % – проукраїнських. Усім іншим – все одно. Хай платять зарплату і не чіпають. Ось що хотів «услышать Донбасс». Це – незрілість політичної свідомості».

2. Несформованість консенсусу в суспільстві щодо національних цілей, інтересів і цінностей [11]. Інакше кажучи – брак національної ідеї.

Відзначимо, що в сучасному українському суспільстві визрів-таки консенсус щодо національних цілей. Боротьба за незалежність і територіальну цілісність стала нині національною ідеєю. Українців сьогодні об'єднує спільне бачення щасливого майбутнього в колі країн ЄС.

3. Брак належної гуманітарної політики впродовж усіх років незалежного існування України. Ю. Макаров називає це гуманітарною бідой: впродовж років незалежності Україна як держава мало зробила, щоби в країні склалися ринкові структури (ринок поп-музики, ринок книжки тощо), які б забезпечували відповідну атмосферу, інформаційно-культурне середовище.

Режисер Сергій Лозниця ось що пише про культуру як запобіжник іноземної пропаганди: «Створили образ ворога-бандерівця. Чому це вдається? Бо досі нема переконливих інтерпретацій Бандери і бандерівців. Є радянський штамп, не існує жодних настільки точних фільмів, книжок, що не дозволяли б використовувати ім'я Бандери для штампу. Культура за цей час не виконала своєї ролі. Не зняті ці картини, не написані книжки, не опубліковані всі документи. Не оприлюднено всієї правди. Тому пропаганда може використовувати це як зброю» [6].

Який спектр наслідків негативного інформаційного впливу? Від завдання шкоди політичному іміджу країни, дискредитації держави («Кольчужний скандал» 2004 р., «Газові російсько-українські війни» 2006 і 2009 рр.) до соціальної небезпеки в результаті маніпулювань суспільною свідомістю (сутички навесні 2014 р. між мітингувальниками на Сході України, що закінчувалися фізичними жертвами) – аж до політичної, соціальної дестабілізації і загрози суверенітетові країни (військова інтервенція Російської Федерації до України під приводом політичної нестабільності в нашій державі).

Колишній співробітник російських спецслужб, політолог, кандидат фізико-математичних, доктор політичних наук, дослідник у сфері психологічних опера-

цій та інформаційних війн А. Манойло у статті «Формат сучасного збройного конфлікту» зазначає: «Сучасна агресивна інформаційно-психологічна боротьба породжує локальні війни і збройні конфлікти» [10], причому останні «можна породити практично у будь-якій точці земної кулі і в той самий момент, коли це передбачено сценарієм психологічної операції» (Д. Б. Фролов, Л. В. Воронцова, цит. за: [10]).

Постає питання захисту від інформаційних загроз національній безпеці України. Незважаючи на окремі вдали знахідки, наприклад, діяльність групи «Інформаційний спротив» тощо, Україні необхідно створити власний потужний, захищений інформаційний простір. Перш за все потрібна державна системна політика у сфері інформаційної безпеки, оскільки, на жаль, кроки, здійснені Україною у перші десятиріччя незалежності з метою її забезпечення, не були ефективними.

Так, протягом 2002–2010 рр. було три спроби ухвалити Концепцію державної інформаційної політики – 2002, 2009 та 2010 р. 11 січня 2011 р. черговий проект концепції прийняли у першому читанні за основу закону і направили на доопрацювання Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації [3]. Попри позитивні моменти (вперше визначено сутність національних інтересів України в інформаційній сфері, сформульовано основні загрози інформаційній безпеці України тощо), Концепція мала критиків, оскільки не містила науково обґрунтованої класифікації видів і джерел загроз, не забезпечувала системного підходу до реалізації першочергових заходів із захисту інформаційної безпеки, не містила формулювань основоположного поняття “система інформаційної безпеки держави” тощо. Тому Концепція не могла бути системним документом у галузі інформаційної безпеки. Склалися передумови для розробки нового документа в галузі інформаційної безпеки – Доктрини інформаційної безпеки України.

Доктрина інформаційної безпеки України затверджена Указом Президента В. Ющенка 2009 р. Для порівняння: схожий документ під назвою «Доктрина информационной безопасности Российской Федерации» був підписаний президентом Путіним у 2000 р. Критики української Доктрини відзначають, що фрази в цьому документі виписані патріотично, але «неймовірно неконкретно». Жодного механізму щодо забезпечення її тез Доктрина не передбачає, а відтак серйозних рішень, які щось би змінили в інформаційній сфері, вона не містить. Після перемоги Євромайдану на часі розроблення нової Доктрини інформаційної безпеки, яка б відповідала вимогам часу і була

зрозумілою стратегією захисту інформаційного поля України.

Що означає програма захисту інформаційної безпеки у сфері ЗМІ на різних рівнях? Виокремлюють такі рівні забезпечення інформаційної безпеки: глобальний, суспільний, державний, індивідуальний.

Глобальний рівень передбачає інформаційну присутність, а бажано домінування України у світі та просування позитивного іміджу держави, донесення адекватної інформації на тему ключових проблем України якомога більшої зовнішній аудиторії. Фахівці називають необхідні для цього кроки: 1. Робочими мовами українських інформагентств мають бути не тільки російська та англійська, а й німецька, французька, польська, арабська. 2. Вітчизняні науковці, експерти, які розмовляють німецькою, англійською і не бояться публічності, акредитовані за кордоном українські журналісти та послі у європейських країнах мають активно брати участь у тамтешніх ток-шоу, аби українську позицію у світі чули та розуміли. 3. Створення потужного медійного каналу, який би захищав Україну ідеологічно. Почав працювати перший у світі міжнародний телеканал новин із наголосом на Україну і Східну Європу Ukraine Today, доступний через супутникове телебачення та Інтернет (<http://uatoday.tv/>), запущено сайт «UA Today» <http://www.ua-today.com/>. Якісне іномовлення планується і на базі телеканалу БТБ.

Суспільний рівень забезпечення інформаційної безпеки означає, що внутрішній інформаційний простір держави має стати сучасним та конкурентним. Є кілька принципових речей, які необхідно зробити для цього:

1. Створити в країні систему суспільного мовлення. Суспільне телебачення – це не телебачення влади. Це різновид телерадіомовлення, що слугує суспільству, фінансується ним та підзвітне йому. У європейських країнах суспільне телебачення фінансують сім'ї, виплачуючи збір за апаратуру, що здатна відображати програми громадських мовників – телевізор, радіо, ПК, навіть якщо домогосподарства ці програми не споживають. В Україні фактично прикладом суспільного мовлення є «Громадське телебачення» – український Інтернет-телеканал, що почав діяти в листопаді 2013 р.

2. Забезпечення свободи слова. Вільне функціонування різноманітних ЗМІ сприятиме об'єктивному відображенню реальності в нашому інформаційному просторі, донесенню фактажної правди. В умовах відкритого, а не тоталітарного, інформаційного простору такі маніпуляції, як «два раби» та «розп'ятий хлопчик» не можливі, бо інші ЗМІ відразу ж викривлять обман.

3. Необхідна інфраструктура «доставки правди». Ідеться про підтримку українського телевізійного аудіовізуального продукту – серіалів, шоу; створення альтернативного газетам на кшталт «Комсомольской правде в Украине», «Вести» конкурентоздатного продукту у сфері друкованих ЗМІ, а також російськомовних українських газет у східних регіонах, які б подавали адекватну фактам інформацію. Як тільки створять конкурентний продукт у наших медіа, не потрібно буде припиняти ретрансляцію російських телеканалів і фільмів.

На державному рівні забезпечення інформаційної безпеки означає інформаційне забезпечення внутрішньої і зовнішньої політики на міждержавному рівні, технології охорони інформації державного значення тощо.

Що можна зробити для захисту інформаційної безпеки на рівні особи? Розуміючи, що закрити Інтернет не можна, у ЄС, аби захиститися від медіапровокацій, давно вже зробили ставку на формування медіаграмотності та критичного мислення громадян. В Україні теж варто активізувати такі курси в школах. Крім того, у донесенні правди про Україну важливі не тільки медіа, а і персональні, людські зв'язки.

Всеукраїнські друковані ЗМІ та їх потенціал для захисту інформаційної безпеки держави

Сучасні друковані ЗМІ мають колосальний потенціал для виховання громадянина, патріота, самоосвіти, для зміцнення історичних засад української ідентичності. У наш час ЗМІ – це не просто

газетні шпальти чи Інтернет-сайти, покликані задовольняти потреби громадян в об'єктивній інформації та професійній аналітиці. Це ще й десятки суспільних проєктів, що можуть ефективно використовуватися в освітньому процесі ЗНЗ і ВНЗ, покращуючи його інформаційне і методичне забезпечення. Найперше маю на увазі культурологічні проєкти газет «День», «Слово Просвіти» та інших українських медіа. Педагогу варто знати ці ресурси й користуватися ними.

Згідно з рекомендаціями ОДА, розгляньмо видання: «Український тиждень»; «День», «Шлях Перемоги», «Країна», «Газета по-українськи», «Слово Просвіти», «Україна молода», «Голос України», «Урядовий кур'єр»¹, а також ресурс «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт». Усіх їх об'єднує суспільно-політична тематика. Якщо відсортувати ці ЗМІ за датою появи, то найстарішим є «Шлях Перемоги» (1954), наймолодшими – журнал «Країна» (2009) та сайт «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт» (2014). Аналізуючи вказані ЗМІ за доступністю до читача, відзначимо, що мобільні версії впровадили лише газета «День» і журнал «Український тиждень». Найвність іншомовних версій є в наш час актуальним питанням для редакцій українських ЗМІ з огляду на потребу інформувати світ та своїх російськомовних співгромадян. Так, двома мовами виходять «Український тиждень», Інтернет-версія «Газети по-українськи» і газета «Голос України», трьома мовами – «День» (табл.).

Таблиця

Основні характеристики всеукраїнських патріотичних друкованих та електронних ЗМІ

Назва ЗМІ, веб-сторінка	Рік заснування	Тираж, екз.	Мова	Засновники / видавці
Журнал «Український тиждень», http://tyzhden.ua	2007	41.500	Укр., англ.	ЕСЕМ Медіа ГмбХ / ТОВ «Український тиждень».
Газета «День», http://www.day.kiev.ua http://incognita.day.kiev.ua	1996	62.500	Укр., рос., англ.	ПрАТ (ЧАО) «Українська прес-група» (власник).
Газета «Шлях Перемоги» (у США – «Національна Трибуна») http://ounuis.info/archive/library/News_papers/shliakh-peremohy.html	1954; з 1992 виходить в Україні	10.000	Укр.	ТОВ «Українська Видавнича Спілка» Організація Українських Націоналістів (бандерівців) / ООО «Украинский издательский союз им. Юрия Липы».
Журнал «Країна», http://www.gazeta.ua	2009	21.800	Укр.	ТОВ «Видавнича група „Нова інформація“».

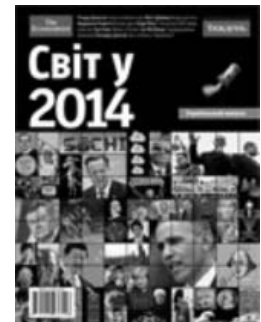
¹ Вибір ЗМІ для розгляду здійснено згідно з Розпорядженням голови Полтавської ОДА від 28.05.2014 № 159 «Про координацію інформаційної діяльності та захист інформаційної безпеки держави на території області у 2014–2016 рр.».

Продовження табл.

«Газета по-українськи», http://gazeta.ua	2006	400.370 на тижд.	Укр., рос.	ТОВ «Видавнича група „Нова інформація“».
«Слово Просвіти», www.slovoprosvity.org	1995	25.000	Укр.	.../ Всеукраїнське това- риство «Просвіта».
«Україна молода», http://www.umoloda.kiev.ua	1991	90. 751	Укр.	ПП «Україна молода».
«Голос України» http://www.golos.com.ua	1990	80.000	Укр., рос.	Верховна Рада України / редакція газети «Голос України».
Урядовий кур'єр» http://www.ukuri-er.gov.ua	1990	500.000 на тижд.	Укр.	Кабінет Міністрів України / ...
Інтернет-проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт» http://www.likbez.org.ua	2014	—	Рос.	Всеукраїнське «Наукове гуманітарне товариство».

Далі наголосимо на «родзинках» (особливостях стилю, форми) аналізованих видань, їх рубриках та цільовій аудиторії.

«Український тиждень» – суспільно-політичний журнал. Висвітлює ключові події та проблеми країни, виходить щоп'ятниці. «Родзинками» видання є інфографіка (прим. 1); спільні випуски з британською The Economist (проект ««World in...» – аналітичні світові прогнози на наступний рік). Лауреат премії «Вільна преса Східної Європи». Лауреат премії української Вікіпедії (2008). Видавництво орієнтується на аудиторію освічених чоловіків та жінок 21–55 років – мешканців міст; бізнесменів і держслужбовців, студентів та викладачів. Проект «World in...» розраховано на впливових політиків і бізнесменів, топ-менеджерів великих компаній, інтелектуальну еліту.

Газета **«День»** – щоденна громадсько-політична та ділова газета. Видання спеціалізується на серйозній аналітичній інформації у сфері історії, політики, економіки, культури, бізнесу та міжнародних відносин, стимулюючи читача до глибоких роздумів та активного суспільного діалогу. Містить оцінки поточної ситуації експертами, коментарі з різних точок зору. Редакція реалізує десятки культурологічних та просвітницьких проектів (прим. 2 і 3), на основі наукових джерел створює інфографіку на історичні та культурологічні теми, яку можна використовувати в навчальному процесі ЗНЗ і ВНЗ (прим. 3). «День» характеризує себе як «незамінне видання для найбільших інтелектуалів».

Газета **«Шлях Перемоги»** – громадсько-політичний тижневик, заснований 1954 р. С. Бандерою у Мюнхені. Друкує матеріали з життя українців за кордоном; дослідження з історії України, зокрема, національно-визвольного руху; аналітику, присвячену геополітичній ситуації, проблемам економіки, внутрішньої та зовнішньої політики української держави.

«Країна» – тижневий журнал «загального інтересу». Яскравий представник «нової журналістики» (прим. 4). Дописувачами авторських колонок є відомі письменники, науковці та публіцисти — Ю. Андрухович, А.Бондар, Я. Грицак, Є. Головаха, М. Матіос та ін. Журнал орієнтується на мешканців великих міст віком 20–50 років із вищою освітою.

«Газета по-українськи» – Інтернет-газета та щоденна друкована всеукраїнська суспільно-політична газета. «Дочка» журналу «Країна». Має редакції у Києві, Львові, Вінниці, Полтаві та Черкасах. Розвиває позиції «нової журналістики».

«Слово Просвіти» – культурологічний просвітницький тижневик. Рубрики: «Події, факти, коментарі», «Просвіта», «Наша книга», «Мова єдина», «Українці у світі», «Шевченкіана», «Духовний простір», «Геноцид», «З блокнота письменника», «Очевидець і літописець», «Малі міста України» тощо. Висвітлює проблеми духовності, культури, української мови, історії, зокрема, репресії та голодомори. Передплатники отримують безкоштовну серію книг «Бібліотека «Слова Просвіти» (прим. 5). Цільова аудиторія – українська інтелігенція: сільські вчителі, лікарі, бібліотекарі, працівники вищої школи, письменники.

«Україна молода» – українська щоденна інформаційно-політична газета. Основні рубрики: «Політика», «Гаряча тема», «Світ», «Мораль і минуле», «Культура», «Спорт», «Калейдоскоп», «Листи». Поряд з економічними, культурними, спортивними новинами висвітлюються соціальні питання, проблеми здоров'я, сільського господарства, освіти, дозвілля та добробуту нашого народу. Газета орієнтована на національно свідому українську аудиторію різного віку.

«Голос України» – щоденна загальнополітична газета. Висвітлює політику, економіку, культуру, соціальні питання, новини, перелік законів України, оприлюднених протягом місяця. Пріоритетне висвітлення діяльності парламенту. Роз'яснюються закони та ін. нормативно-правові акти України, забезпечується гласність у виконанні законів. Кожна депутатська фракція (група), комітет ВР мають у газеті щомісячну квоту обсягом газетної сторінки. Газета має частково платний доступ до архіву сайту та безкоштовний доступ до матеріалів свіжого номера.

«Урядовий кур'єр» – щоденне видання центральних органів виконавчої влади України. Рубрики: «Уряд: рішення і дії», «Офіційно», «Соціалістика», «Економіка», «Україна і світ», «Суспільство». Друкує повні тексти законів України, Указів Президента, постанов та розпоряджень Кабміну, нормативні документи міністерств і відомств та коментарі до них. Значна частина цих документів вступає в дію з дня публікації в «Урядовому кур'єрі». Газета надає юридичні консультації читачам, підготовлені фахівцями міністерств і відомств. Ресурси веб-сайту платні. Цільова аудиторія – юристи, держслужбовці, широкий загал.

Інтернет-проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт» – сайт, де зібрано перелік міфів, стереотипів та спотворень, на яких ґрунтується російська історична антиукраїнська пропаганда. Автор та координатор проекту – канд. іст. н. Кирило Галушко. Метою

проекту є інформування всіх зацікавлених про ключові суперечки з приводу того, «що таке Україна», «що таке історія України», «що таке територія України». Автори сайту викладають основні міфи та стереотипи і дають відповідь, засновану на фактах і документах. Відповіді на кожен міф підготовлені провідними фахівцями-істориками наукових та освітніх установ України. Наразі спростовано майже сотню міфів російської пропаганди. Напр., легенда про випадковість сучасних територіальних меж України, які є «лише подарунками Леніна, Сталіна і Хрущова», а половина України є не Україною, а «Новоросією». «Лікбез» – винятково громадська ініціатива, яка підтримана державою лише морально та інформаційно. Здійснення проекту відбувається за кошти, зібрані у соціальних мережах.

Висновок. Людина освічена не доступна пропаганді, тому варто займатися історичною самоосвітою, багатий ґрунт для якої надають сучасні друковані ЗМІ.

Примітки

Прим. 1. Інфографіка – це подання інформації візуальним шляхом, тобто поєднання графіки й тексту. Наймолодший із журналістських жанрів. Інфографи – це не дизайнери, а журналісти, мета яких – чіткий і осмислений виклад фактів.

Прим. 2. Газета «День» має десятки яскравих культурологічних і просвітницьких проєктів. Варто назвати найпомітніші – «Бібліотеку газети «День» та «Історичний портал «Україна Incognita».

Бібліотека газети «День» – це збірка історичних нарисів про білі сторінки історії України. Включає загалом 45 книг, об'єднаних у серії «Підризна література», «Броньбійна публіцистика», «Екстракт». Лариса Івшина, головний редактор «Дня» і ініціатор видання згаданих серій, переконана, що Берлінський духовний мур і далі існує всередині України та кожного з нас, відділяючи два світи – вільної думки і дії та віджилий догм і стереотипів. Підривною сумішшю, здатною усунути цей мур, Івшина вважає публіцистику

Петлюри, Огієнка, Шептицького, Донцова, Бандери, Сахарова, Л. Костенко та ін. («Підризна література»); Костомарова, Дра-гоманова, Куліша, Франка, Шевельова, Самчука («Броньбій-на публіцистика»).

«Екстракт» – це своєрідна бібліотека статей, корот-

кий курс газети «День». Крім того, у «Бібліотеці «Дня» вийшли книги, присвячені вузловим етапам української історії, – «Дві Русі», «Війни і мир, або Українці-поляки: брати/вороги, сусіди...», «День і вічність Джеймса Мейса», «Ваші мертві вибрали мене...» Джеймса Мейса – американського історика, політолога, дослідника Голодомору в Україні. Ці та інші книги можна замовити на сайті та купити в книгарнях України.

Одна з новинок «Бібліотеки «Дня» 2014 р. – книжки «Україна Incognita. Топ-25» українською, російською та англійською мовами. У передмові Л. Івшиної до російськомовної версії читаємо: «...Наша книга – об Україні. О її путі через века... о тяжкой борьбе за свободу и великой любви к свободе. Здесь нет ни малейшего следа ненависти к России – зато есть искренняя любовь к Украине... Эта книга адресована нашим русскоязычным согражданам, которые, часто не по своей вине, не учили украинский и были отторгнуты от истинного понимания украинских ценностей, украинской истории, культуры».

Прим. 3. До свого 15-річчя газета «День» запустила історичний портал «Україна Incognita». Його мета – «формування неспотвореної історичної пам'яті українців». Ресурс містить електронний варіант історичних та краєзнавчих матеріалів, які публікуються на сторінках газети та в книгах, виданих «Днем». Рубрики порталу: «Історія і Я», «Маршрут № 1», «Сімейний альбом України» (дослідження забороненої в

радянські часи теми – історії українських родів і родин), «Музеї онлайн» (26 віртуальних екскурсій українськими музеями), «101 причина любити Україну», «Інфографіка», «200 років неканонічному Шевченку», «Інтелектуальний календар», «Інтелектуальна карта України», «ТОП книг, які варто прочитати» та ін.).

Прим. 4. Термін «нова журналістика» належить до стилістики 60-70 рр. ХХ ст. і описує альтернативну техніку написання статей (в американському друці). НЖ стоїть на позиціях сприяння культурному і духовному розвитку людини, розвитку в неї самостійного погляду на речі, самостійного мислення тощо. Прийоми НЖ: опис сцен, діалоги героїв матеріалу, використання розмовного живого мовлення, яскраво артикульована у публікації особиста точка зору автора, використання займенника «Я», інтерпретація описуваних подій із точок зору конкретних персонажів, літературне реєстрування щоденних деталей (поведінки персонажів тощо), детальна фіксація статусів дійових осіб. Характерні жанри – есе, фотописьмо, фотофакти.

Прим. 5. Серію «Бібліотека “Слова Просвіти”» (засн. 2011 р.) відкриває яскраве історичне дослідження Ю. Мушкетика “Україна над прірвою”. Один із патріархів української літератури, автор багатьох історичних романів у компактній, експресивній, фактологічно насиченій статті аналізує, хто є основою і хто наступником, хто є попередником і хто спадкоємцем Руських земель (Мушкетик Ю. М. Україна над прірвою / Ю. Мушкетик. – К. : Укр. пріоритет, 2011. – 32 с.).

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>

2. Горбенко І. Системний аналіз переходу від Концепції національної інформаційної політики до Доктрини інформаційної безпеки України / Іван Горбенко, Олександр Потій, Михайло Прокоф'єв // Правове, нормативне та методологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. – 2002, вип. 5. – С. 12–26. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : pnzzi.kpi.ua/5/05_p12.pdf

3. Інформаційна безпека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>

4. Інформаційна безпека України: сутність та проблеми : матеріали “круглого столу” (червень 1998 р.) ; Комісія з питань

інформаційної безпеки; Національний інститут стратегічних досліджень // Стратегічна панорама. – 2002. – № 3–4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/book/panorama/index.htm>

5. Конфликт в Украине: телевизионное измерение [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/ukraine_in_russian/2014/08/140811_ru_s_ukraine_conflict_on_tv

6. Лозниця С. Из 1917-го российской власти вирити не можна. Вона не змінилася / С. Лозниця // Країна. – 2014. – № 30 (233), 7 серпня. – С. 12–13.

7. Лосєв І. Інформаційне безсилля / Ігор Лосєв // Тиждень. – 2014. – № 33 (353), 20 серпня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/Society/116839>

8. Макаров Ю. Фортеця зі скляними стінами / Ю. Макаров // Український тиждень. – 2014. – № 33 (353). – С. 10–11.

9. Малик І. Народження “Доктрини інформаційної безпеки України”: від теорії до практики / Ірина Малик // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2010. – Випуск 22. – Львів : Національний університет “Львівська політехніка”.

10. Манойло А. В. Информационно-психологическая война: факторы, определяющие формат современного вооруженного конфликта / Андрей Манойло // Киев: Материалы V Международной научно-практической конференции «Информационные технологии и безопасность», вып. № 8, 2005 г. – С. 73–80. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psyfactor.org/lib/psywar35.htm>

11. Сащук Г. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної безпеки / Ганна Сащук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journal.univ.kiev.ua/trk/publikacii/satshuk_publ.php

12. Терех Н. Начал круглосуточное вещание телеканал Ukraine Today / Наталия Терех // «ФАКТЫ». – 24.08.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fakty.ua/186898-nachal-kruglosutochnoe-vecshanie-telekanal-ukraine-today>

Цитувати: Стоцька О. В. Всеукраїнські друковані патріотичні ЗМІ та інформаційна безпека держави / О. В. Стоцька // Постметодика. – 2014. – № 4. – С. 21–28.

© О. В. Стоцька, 2014. Стаття надійшла в редакцію 3.11.2014 ■